

**แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**
**THE GUIDELINES FOR PROMOTING FINANCIAL LITERACY AMONG STUDENT
TEACHERS AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE**

เมษา นวลศรี¹ และ กุลชาติ พันธุ์วรกุล^{2*}

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์^{1,2}

ผู้รับผิดชอบบทความ* : kullachat@vru.ac.th

Mesa Nuansri¹ and Kullachat Pantuworakul^{2*}

Lecturer of Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University

under the Royal Patronage^{1,2}

Corresponding author*: kullachat@vru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู 2) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู จำแนกตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นปี และ (3) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงเท่ากับ .91 และแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาครูมีความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D.=.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

Received: 17 June 2025

Revised: 10 August 2025

Accepted: 21 August 2025

Online publication date: 19 December 2025

โดยด้านทัศนคติทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน 2) นักศึกษามีความฉลาดรู้ทางการเงิน ไม่แตกต่างกันตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นปี และ 3) แนวทางในการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยปทุมธานีได้แก่ 1) บูรณาการเนื้อหาการเงินในหลักสูตรการเรียน 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมทักษะการตัดสินใจทางการเงิน 3) พัฒนาแพลตฟอร์มให้คำปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคล 4) สร้างวัฒนธรรมการออมผ่านกิจกรรมชมรมหรือกลุ่มเพื่อน และ 5) เชื่อมโยงเครือข่ายภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสและทรัพยากร

คำสำคัญ : ความฉลาดรู้ทางการเงิน / นักศึกษาครู / มหาวิทยาลัยราชภัฏ /
แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน

Abstract

This survey study aimed to 1) study the financial literacy levels of student teachers, 2) compare their financial literacy by gender, cumulative GPA, and year of study, and 3) propose appropriate strategies for enhancing their financial literacy. The sample comprised 200 student teachers from Valaya Alongkorn Rajabhat University, derived from stratified random sampling. Data were collected through a 30-item, 5-point Likert questionnaire. The reliability was .912 based on Cronbach's alpha reliability coefficient method. In addition, focus group discussions were conducted to gain qualitative insights. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for independent samples and F-test for one-way ANOVA, qualitative data were analyzed using content analysis.

Findings revealed that 1) overall financial literacy was at a high level ($\bar{X}=3.80$, S.D.=.43). Among the three dimensions, financial attitude scored highest, while financial behavior scored lowest. No significant differences were found by gender, GPA, or year of study. Based on these results, five key recommendations were developed: 1) integrate financial-management content into the teacher-education curriculum; 2) offer hands-on financial-decision workshops; 3) create a personalized financial-advisory platform; 4) foster a savings culture via student

clubs and peer groups; and 5) leverage external financial networks to expand resources and opportunities.

Keywords: Financial literacy / Pre-service teachers / Rajabhat Universities /
Guidelines for promoting financial literacy

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่เต็มไปด้วยความผันผวน ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลกลายเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนระดับอุดมศึกษา เช่น นักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังเตรียมตัวสู่การเป็นครูในอนาคต ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องมีทักษะทางวิชาการและการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นแบบอย่างในการบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ (อรรถพล คณิตขจร, 2567) ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ตามนิยามของราชบัณฑิตยสถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562) หมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรทางการเงินได้อย่างรอบรู้ บนพื้นฐานของข้อมูลที่หลากหลายรอบด้าน โดยการตัดสินใจดังกล่าวควรนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงิน และเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับตนเองและสังคม ดังนั้น การมีความฉลาดรู้ทางการเงินและนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมการมีชีวิตที่ดี (Well-being)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาหลายงานพบว่า นักศึกษาครูจำนวนมากยังขาดความรู้ด้านการเงินขั้นพื้นฐาน เช่น การวางแผนการใช้จ่าย การออม และการลงทุนเบื้องต้น รวมถึงยังไม่มีพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม (รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ, 2567; วชิรา เครือคำอ้าย และ ขวลิขิตศิริ, 2567) การขาดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครูจึงไม่ใช่เพียงปัญหาส่วนบุคคล แต่ยังเกี่ยวข้องกับคุณภาพของการผลิตครูในระดับชาติ โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีพันธกิจหลักในการพัฒนาท้องถิ่น และผลิตบัณฑิตเพื่อกลับไปรับใช้ชุมชน การที่ครูรุ่นใหม่ขาดทักษะในการจัดการการเงิน อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับครัวเรือนและชุมชนในระยะยาว (อรรถพล คณิตขจร, 2567) นอกจากนี้ นักศึกษาครูยังมีแนวโน้มที่จะมีหนี้สินจากการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต การกู้ยืมในระบบและนอกระบบ ซึ่งอาจกลายเป็นภาระทางเศรษฐกิจในระยะยาว และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางวิชาชีพในอนาคต (อิติ ธาราสุข, มนัสวาสน์ โกวิทยา และ สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2566)

เมื่อพิจารณาจากบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูหลักของประเทศ นักศึกษากลุ่มนี้ควรได้รับการส่งเสริม “ความฉลาดรู้ทางการเงิน” อย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อการใช้จ่ายเงิน เพราะครูในอนาคตต้องไม่เพียงแต่มีความสามารถในการสอนวิชาการ แต่ต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องวินัยการเงินให้นักเรียนได้ด้วย ในระดับนานาชาติ ความฉลาดรู้ทางการเงินได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 ที่องค์การ OECD และ World Bank ให้ความสำคัญ โดยมีการส่งเสริมให้เยาวชนและครูพัฒนาความรู้ด้านการเงินตั้งแต่ในระดับการศึกษา (OECD, 2020)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและวิชาชีพ ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบให้กับนักเรียนในการวางแผนชีวิตด้านการเงินได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

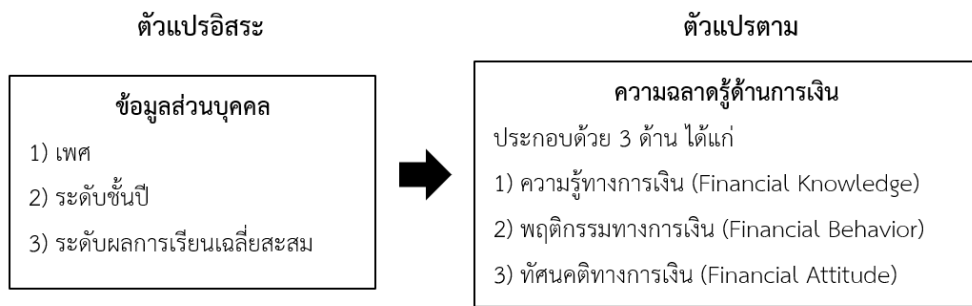
1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นปี
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สมมติฐานของการวิจัย

ความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความแตกต่างกันตามเพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และ ระดับชั้นปี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน โดยงานวิจัยวิจัยนี้ วิเคราะห์จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เพื่อให้ได้สารสนเทศและแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินให้กับนักศึกษาครูได้อย่างเหมาะสม โดยสรุปรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 1,265 คน

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำนวน 200 คน โดยใช้โปรแกรม G*power ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดค่าขนาดอิทธิพล (effect size) ในระดับปานกลาง (ค่า .20) ค่าระดับนัยสำคัญเป็น .05 และค่าอำนาจการทดสอบ (power) เป็น .80 จากผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด (total sample size) จำนวน 177 แต่เพื่อเป็นการชดเชยแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงปรับขนาดเป็น 200 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำนวน 1 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) พฤติกรรมทางการเงิน และ 3) ทศนคติทางการเงิน โดยมีข้อคำถามองค์ประกอบละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ และได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1.1 การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Content Validity) โดยทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือ

ว่าเหมาะสมและสามารถใช้ได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

1.2 การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง และคำนวณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีการหาความความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในด้วยสูตร Cronbach's Alpha Coefficient พบว่า ทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .94 ซึ่งอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความเที่ยงรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ระหว่าง .89-.93 ซึ่งถือว่าเป็นค่าความเที่ยงที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ โดยมีค่ามากกว่า .70 (Nunnally, 1967)

1.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าความสัมพันธ์ที่เหมาะสม คือ ไม่น้อยกว่า .30 ตามแนวทางของ DeVellis (2016) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง .31-.78 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามทั้งหมดมีคุณภาพและสามารถใช้งานได้จริง

2. เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แนวทางการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อร่วมระดมความเห็นและหาแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินให้กับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตามแนวของเบส (Best, 1970) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง มีความฉลาดรู้ทางการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด, 3.50-4.00 หมายถึง มีความฉลาดรู้ทางการเงินอยู่ในระดับมาก, 2.50-3.49 หมายถึง มีความฉลาดรู้ทางการเงินในระดับปานกลาง, 1.50-2.49 หมายถึง มีความฉลาดรู้ทางการเงินอยู่ในระดับน้อย และ 1.00-1.49 หมายถึง มีความฉลาดรู้ทางการเงินอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ โดยใช้สถิติ t-test for independent samples และจำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และระดับชั้นปี โดยใช้ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธีของ Scheffe สำหรับกรณีที่ด้านนั้นมีความแปรปรวนเท่ากัน และวิธีของ Dunnett T3 สำหรับด้านที่มีความแปรปรวนต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ คณะแผนกเฉลี่ยสะสม และสาขาวิชา

2.1 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินครูของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p	ผลการเปรียบเทียบ
ความฉลาดทางการเงิน	ชาย	45	3.74	45	.94	.34	ไม่แตกต่างกัน
	หญิง	155	3.81	155			
	Levene's Test for Equality of Variances F = .16, p = .69						

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ ในภาพรวม พบว่า นักศึกษาครูมีความฉลาดทางการเงินไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม						
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ผลการทดสอบรายคู่
ความฉลาดทางการเงิน						
ระหว่างกลุ่ม	.48	2	.24	1.29	.28	ไม่แตกต่างกัน
ภายในกลุ่ม	36.74	197	.19			
รวม	37.22	199				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = .36, df1= 2, df2 = 197, p= .70						

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษาครูมีความฉลาดทางการเงินไม่แตกต่างกันตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

2.3 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับชั้นปี

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ผลการทดสอบรายคู่
ความฉลาดทางการเงิน						
ระหว่างกลุ่ม	.44	3	.15	.79	.50	ไม่แตกต่างกัน
ภายในกลุ่ม	36.78	196	.19			
รวม	37.22	199				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 1.179, df1= 3, df2 = 196, p= .31						

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษาครูมีความฉลาดทางการเงินไม่แตกต่างกันตามระดับชั้นปี

3. แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน สรุปได้ว่า แนวทางส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู มรภ.วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มี 5 แนวทางหลัก ดังนี้

1) บูรณาการเนื้อหาการเงินในหลักสูตรการเรียน

การฝังบทเรียนเรื่องการวางแผนงบประมาณ การจัดการหนี้ และการออมเงินไว้ในรายวิชา เช่น การจัดการกิจกรรม/โครงการของหลักสูตร หรือ คณะ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเห็นภาพการนำไปใช้จริง ผสานทั้งทฤษฎีและแบบฝึกหัดในห้องเรียน จะช่วยปรับทัศนคติและทักษะควบคู่กัน

“ถ้ารวมเนื้อหาการเงินไว้ในวิชา Classroom Management นักศึกษาจะเห็นภาพชัดว่าใช้จริงอย่างไร” (ผู้ทรงคุณวุฒิ A)

“ควรเชื่อมโยงกับกรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมที่ใช้งบประมาณ เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ทันที”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ B)

2) จัดอบรม เชิงปฏิบัติเสริมทักษะการตัดสินใจทางการเงิน

การจัดค่าย หรือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้การจำลองสถานการณ์จริง เช่น การวางแผนงบประมาณโครงการฝึกสอน และการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ฉุกเฉิน จะกระตุ้นการเรียนรู้เชิงลึกและการลงมือทำทันที

“การจัดกลุ่มทำกรณีศึกษาจริงช่วยให้นักศึกษาปรับแผนการเงินได้ทันที”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ B)

“การจำลองสถานการณ์ผู้ยืมผ่านอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำเวิร์คช็อป จะกระตุ้นให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ D)

3) พัฒนาแพลตฟอร์มให้คำปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคล

ควรมี Mentor หรือโค้ชทางการเงินให้บริการออนไลน์และออฟไลน์ พร้อมระบบนัดหมายและติดตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เพิ่มฟังก์ชันแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาติดตามผล พร้อมบันทึกประวัติการให้คำปรึกษาสำหรับบททวนย้อนหลัง ผสานฐานข้อมูลบทความ วิดีโอ และแบบฝึกหัดเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง แนะนำเครื่องมือการเงิน หรือ แอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

“การมีที่ปรึกษาแบบตัวต่อตัว ทำให้นักศึกษาไม่อายและกล้าถามเมื่อเจอปัญหา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ A)

“ระบบออนไลน์ช่วยลดข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ใครสะดวกเมื่อไหร่ก็เข้ามาปรึกษาได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ E)

4) สร้างวัฒนธรรมการออมผ่านกิจกรรมชมรม หรือ กลุ่มเพื่อน

การตั้งชมรมการเงิน หรือกลุ่มแลกเปลี่ยนไอเดียระหว่างเพื่อนร่วมคณะ ช่วยเสริมแรงจูงใจผ่านการตั้งเป้าหมายร่วม จัดกิจกรรมแข่งขันสะสมเงินออมหรือ workshop เล็ก ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบ peer learning นอกจากนี้ สมาชิกยังสามารถทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยงคู่ดูแล” (peer mentor) คอยติดตาม สนับสนุน และกระตุ้นซึ่งกันและกัน

“ชมรมการเงินในคณะจะสร้างแรงจูงใจจากเพื่อนร่วมกลุ่มได้เป็นอย่างดี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ B)

“การแข่งขันเล็ก ๆ เช่น ใครออมได้มากที่สุด จะช่วยกระตุ้นให้ทุกคนตั้งใจออมต่อเนื่อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ C)

5) เชื่อมโยงเครือข่ายภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสและทรัพยากร

การดึงธนาคารและสถาบันการเงินมาร่วมจัดเสวนา ให้ทุนฝึกอบรม หรือจัดกิจกรรมร่วมกับทางคณะ หรือหลักสูตร จะเปิดประสบการณ์ตรงจากผู้เชี่ยวชาญ เพิ่มความน่าเชื่อถือ และนักศึกษาจะได้แนวปฏิบัติที่ถูกต้อง

“การเชิญธนาคารมาแบ่งปันมุมมองจริง จะทำให้สิ่งที่เรียนไม่ใช่แค่ทฤษฎี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ D)

“หาทุนฝึกอบรมกับสถาบันทางการเงิน เพิ่มความน่าเชื่อถือและแรงจูงใจแก่ผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ E)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครูมีความฉลาดรู้ทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงินและเห็นคุณค่าของการออมเป็นพื้นฐานในการทำหน้าที่ครู อีกทั้งการสร้างทัศนคติช่วยเสริมให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าการเงินมากขึ้น อีกทั้งหลักสูตรครุศาสตรมัธยมเน้นด้านการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย จึงส่งผลให้ทัศนคติโดดเด่นกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงินที่ได้คะแนนต่ำสุด อาจเกิดจากการแสดงพฤติกรรม เช่น การใช้จ่ายอย่างมีวินัย หรือการวางแผนการเงิน ต้องทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงต้องอาศัยความพยายามและการฝึกฝน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ พัชราภา อินทพรต, วิทยุฑฒ์ อยู่ในิสล และสิรินธร สินจินดาวงศ์ (2566) ที่ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะด้านเจตคติทางการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ไม่แตกต่างกันตามผลการเรียนเฉลี่ยสะสม อาจเนื่องมาจากความฉลาดทางการเงินนั้น ไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หรือเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ที่มักสะท้อนถึงความสามารถด้านวิชาการ ความมีวินัยในการเรียน และการสอบตามหลักสูตร แต่ความฉลาดทางการเงินเป็นทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการจัดการรายรับรายจ่าย การออม การวางแผนการใช้เงิน และการตัดสินใจทางการเงินในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจไม่ได้อยู่ในขอบข่ายของการเรียนในรายวิชาโดยตรง แต่อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น เช่น การได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรม หรืออบรมเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการเข้าถึงแหล่งความรู้ผ่านสื่อสมัยใหม่ ซึ่งนักศึกษาทุกคนสามารถเข้าถึงได้ไม่ว่าจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับใดก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชราภา อินทพรต, วิทยุฑฒ์ อยู่ในิสล และสิรินธร สินจินดาวงศ์ (2566) ที่พบว่า ผลการศึกษาเฉลี่ยที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่มีผลการศึกษเฉลี่ย 2.00-2.49 มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางการเงิน และความรู้ทางการเงินน้อยกว่านักศึกษาที่มีผลการศึกษเฉลี่ย 3.50-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ไม่แตกต่างกันตามระดับชั้นปีที่เรียนของนักศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในแต่ละชั้นปีอาจเผชิญกับบริบททางการเงินที่คล้ายคลึงกัน เช่น ยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ยังต้องพึ่งพาพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทุนการศึกษา หรือไม่ได้มีประสบการณ์จริงในการวางแผน

และบริหารการเงิน ทำให้แม้จะมีอายุมากขึ้นหรือใกล้จบการศึกษาแล้ว ก็ยังไม่มีพัฒนาการที่เด่นชัดในเรื่องความรู้ ทักษะ หรือพฤติกรรมทางการเงิน อีกทั้ง อาจสะท้อนถึงการที่หลักสูตรยังไม่มี การจัดกิจกรรมที่พัฒนาความรู้และประสบการณ์ทางการเงินอย่างต่อเนื่องตามลำดับชั้นปี ทำให้ไม่มีการเรียนรู้ด้านการเงินอย่างเป็นระบบหรือบูรณาการในแผนการเรียนที่เด่นชัดนัก จึงไม่มีความรู้พื้นฐานทางการเงินอย่างเป็นรูปธรรมจากห้องเรียน จึงทำให้แม้จะเรียนในระดับที่สูงขึ้น แต่ก็ไม่ได้ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Lusardi & Mitchell (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงินไม่สามารถพัฒนาได้โดยอัตโนมัติตามอายุหรือระดับการศึกษา แต่จำเป็นต้องได้รับการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. จากผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มี 5 แนวทางสำคัญที่สามารถนำไปใช้พัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน แนวทางแรก คือ การบูรณาการเนื้อหาการเงินในหลักสูตรการเรียน ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์เชิงระบบที่ช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ทางการเงินอย่างต่อเนื่อง ไม่แยกส่วนจากชีวิตจริง การฝังเนื้อหาการวางแผนการเงิน การออม การบริหารหนี้ และการตัดสินใจด้านการเงินไว้ในรายวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ Lusardi (2020) ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสอนความรู้ทางการเงินในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการจัดการการเงินส่วนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนี้สามารถทำได้ผ่านวิชาคณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือวิชาสังคมศึกษา โดยเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงินในสถานการณ์จริง แนวทางที่สอง คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อเสริมทักษะการตัดสินใจทางการเงิน ซึ่งตอบสนองต่อข้อค้นพบที่ว่า ด้านพฤติกรรมทางการเงินของนักศึกษายังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น การอบรมในลักษณะเชิง จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับ พัชราภา อินทพรต, วิทยุฑณ์ อยู่ในศีล และสิรินธร สิ้นจินดาวงค์ (2566) ที่เสนอแนะแนวทางการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินให้กับนักศึกษาโดยการจัดอบรมความรู้ทางการเงินเกี่ยวกับการคำนวณอัตราดอกเบี้ย การออม การลงทุน ให้กับนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ทางการเงินที่เป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดรู้ทางการเงิน แนวทางที่สาม คือ การพัฒนาแพลตฟอร์มให้คำปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ปลอดภัยให้นักศึกษาสามารถขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ได้อย่างไม่รู้สีกออาย การให้คำปรึกษาเฉพาะรายจะช่วยลดความเสี่ยงของการตัดสินใจผิดพลาดทางการเงิน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้ดียิ่งขึ้น แนวทางที่สี่ คือ การสร้างวัฒนธรรมการออมผ่านกิจกรรมชมรมหรือกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นการใช้พลังของกลุ่มและความสัมพันธ์ทางสังคมมาสนับสนุนพฤติกรรมทางการเงินที่ดี เช่น การจัดตั้ง

กลุ่มออมทรัพย์ในระดับชมรมหรือคณะ หรือการจัดกิจกรรมแข่งขันออมเงิน ซึ่งแนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยฝึกนิสัยทางการเงินที่ดี แต่ยังเสริมสร้างความสามัคคีและการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสอดคล้องกับ โชคลาภ มั่นคง กนกพร ภาศิณาย กนกกาญจน์ กล่อมเกลา ชุตินันท์ วิลามาต และศศิรินทร์ ศาสตรสาระ (2567) ที่ได้เสนอแนะแนวว่า การเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินควรจะมีการเตรียมความพร้อมและปลูกฝังหรือเสริมสร้างตั้งแต่เป็นเยาวชนสร้างให้เกิดความตระหนักรู้ที่ดีให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน แนวทางสุดท้าย คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายภายนอกเพื่อเพิ่มโอกาสและทรัพยากร เช่น การร่วมมือกับธนาคาร สถาบันการเงิน หรือหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมการเงิน เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร โครงการอบรม หรือแหล่งทุนต่าง ๆ ได้มากขึ้น เครือข่ายภายนอกเหล่านี้จะเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความฉลาดรู้ทางการเงินในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู ทั้ง 3 องค์กรประกอบ ควรได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานการเงิน รวมทั้งส่งเสริมเจตคติที่ดีในการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมการใช้เงินที่ตนมีอยู่และพฤติกรรมทางการเงิน นักศึกษาควรได้รับการฝึกปฏิบัตินำไปใช้จริงเพื่อเกิดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการการเงินของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตได้ดี นำมาสู่พลเมืองคุณภาพเพื่อยกระดับระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป
2. ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้พื้นฐานทางการเงินให้แก่นักศึกษา โดยการบูรณาการเนื้อหาความรู้ด้านการเงินเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน ทั้งนี้ อาจพิจารณาบรรจุเนื้อหาทางการเงินในรายวิชาบังคับ เช่น วิชาคณิตศาสตร์การเงิน หรือการบริหารการเงินส่วนบุคคล เพื่อให้เกิดการกระจายความรู้ในวงกว้าง และกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการการเงินอย่างเหมาะสม
3. ควรดำเนินการจัดโครงการอบรมหรือสัมมนาที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ด้านการเงินในเชิงปฏิบัติแก่นักศึกษา เช่น การคำนวณอัตราดอกเบี้ย การออมเงิน และการลงทุนขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงินให้เป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดรู้ด้านการเงิน ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินของนักศึกษาในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันตามเพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม และระดับชั้นปี สะท้อนว่าปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้อาจไม่ใช่ตัวแปรหลักที่มีอิทธิพลโดยตรง จึงควรมีการวิจัยต่อยอดในลักษณะวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อออกแบบโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน และทดลองใช้โปรแกรมกับกลุ่มเป้าหมายจริง โดยโปรแกรมควรบูรณาการเนื้อหาทางการเงินเข้ากับกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น การจำลองสถานการณ์ วางแผนการเงิน และการฝึกตัดสินใจทางการเงิน เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยแวดล้อมอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครู เช่น พื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัว ประสบการณ์ในการหารายได้ การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง หรือการได้รับความรู้ทางการเงินจากช่องทางนอกระบบการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและรอบด้านมากยิ่งขึ้น

3. ควรพัฒนาเครื่องมือที่วัดได้ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมทางการเงินอย่างละเอียด หรือใช้เครื่องมือในรูปแบบสถานการณ์จำลอง (financial simulation) หรือกรณีศึกษาเพื่อประเมินการตัดสินใจทางการเงินในบริบทที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง อีกทั้ง ควรมีการติดตามผลการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครูในระยะยาว

บรรณานุกรม

- โชคกลาง มั่นคง และคณะ. (2567). “ความฉลาดรู้ทางการเงินในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ” วารสารบริหารธุรกิจราชชมงคลสุวรรณภูมิ. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2. หน้า 43-63.
- ธิดิ ธาราสุข, มนัสวาสน์ โกวิทยา และ สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2566). “การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะด้านการเงินที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ของครู”. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 12. หน้า 339-353.
- พัชรภา อินทพรต, วัชรุทธิ์ อยู่โนสิด และ สิริธร สิ้นจินดาวงศ์. (2566). “ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชน” *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 4. หน้า 1-14.
- รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ. (2567). “การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปรับตัวและความฉลาดรู้ทางการเงินโดยใช้วิธีเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1” *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. ปีที่ 17 ฉบับที่ 2. หน้า 19-37.

วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ. (2567). “การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**. ปีที่ 18 ฉบับที่ 1. หน้า 228-243.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดความรู้ (literacy)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

อรรถพล คณิตขรางกูร. (2567). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการเงินสำหรับนักศึกษาครู” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม**, ปีที่ 14 ฉบับที่ 2. หน้า 319-333.

Best, J. W. (1970). **Research in education**. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

De Vellis, R. F. (2016). **Scale development: Theory and applications**. (4th ed.). CA: SAGE Publications.

Lusardi, A. (2020). **Dollars and sense: The case for teaching personal finance**. [Online]. From <https://siepr.stanford.edu/news/dollars-and-sense-case-teaching-personal-finance>

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). “The economic importance of financial literacy: Theory and evidence” **Journal of Economic Literature**. Vol 52 No 1. pp. 5-44.

Nunnally, J. C. (1967). **Psychometric theory**. New York: McGraw-Hill.

OECD. (2020). **OECD Economic Surveys: Thailand 2020: Economic Assessment**, OECD Publishing: Paris. [Online]. From <https://doi.org/10.1787/ad2e50fa-en>.